

חופי ים התיכון של ישראל

ד"ר צבי רון

בקורס נעסוק במרכיבים הפיסיים והאנושיים של יחידות הנוף השונות של רצועת החוף הים תיכוני של ארץ ישראל: בים הרדוד, בשפת הים (BEACH) וברצועת החוף הסמוכה לה (BACK SORE).

נלמד על התהליכים הגאומורפולוגיים המעצבים את החופים: תהליכי גידוד (abrasion) וסחיפה (erosion). הרבדה sedimentation ימית ויבשתית, תנועות בלית (mass movement) וסכנותיהם.

נלמד על יחסי הגומלין ההדדיים שבין המרכיבים הגיאולוגיים, הגיאומורפולוגיים, ושל פעילות האדם בחופים אלה: ניצול משאבי החוף, הפיתוח היישובי, התיירותי, הכלכלי והתכנוני, ועל השיקולים האקולוגיים, תוך שימת דגש על השפעת המהפך שחל בחמישים השנים האחרונות בערך הנדל"ן של האזור, שהשתנה מאזור שולי לאזור יוקרתי.

נעסוק בתחרות על שימושי הקרקע השונים בחוף, ובחלופות, האלטרנטיבות, המתבקשות ובהשפעת שימושי הקרקע, התכנון והפיתוח על עיצובה של רצועת החוף.

נלמד על השפעת הפיתוח בחוף על שינויי רוחב שפת הים ועל הפגיעה בחוף: השפעת כריית חול וזיפזיף, בניית שוברי גלים מנותקים, מרינות, ייבוש הים והכשרת פארקים.

נעסוק בגלישות ובקצב הנסיגה של מצוקי הכורכר ובסכנתם לאדם. נלמד על השפעת הפיתוח על הגברת הסכנות ועל דרכים למניעתם או לצמצומם.

נושאי הקורס:

1. חופים חוליים - מקור החולות בחופי ים התיכון בארץ ישראל

2. ש פ כ י נ ח ל י ם ל י ם

3. שוברי גלים מנותקים והיווצרות שירטומות

4. כריית חולות וזיפזיף בחופים

5. "רכסי" הכורכר

6. גלישות ונסיגות מצוקי הכורכר

7. טבלות גידוד וסלעי חוף

8. מרינות ומעגנות

9. מגורי יוקרה ויישובי יוקרה בקרבת שפת הים

10. מדרון יפו : פארק-חוף במקום חוף-ים

ביבליוגרפיה בעברית

אלמגור, ג., 2002, חוף הים התיכון של ישראל, המכון הגיאולוגי ירושלים, דו"ח מס' GSI/13/02

בקלר, נ., ניר, י. ופרת, א., 1980. גיאומורפולוגיה של החוף בין חיפה לזיקים - דו"ח ביניים לשרות לאיכות הסביבה, משרד הפנים. המכון הגיאולוגי, ירושלים.

גבירצמן, ג., 1990, הגיאולוגיה והגיאומורפולוגיה של השרון ומדפו הים תיכוני, מתוך: דגני, א., ד., גרוסמן וא., שמואלי, עורכים, בין ירקון לכרמל, ארץ, מחקרים ופרסומים בגיאוגרפיה, אוניברסיטת תל אביב, משרד הבטחון ההוצאה לאור, עמ' 19 – 60.

גביש א. ונ. בקלר, 1990, רצועת חוף השרון – גורמים ותהליכים גיאומורפולוגיים וסדימנטולוגיים, מתוך: דגני א., ד. גרוסמן וא. שמואלי (עורכים), השרון בין ירקון לכרמל, עמ' 61-82, הוצאת ארץ ומשרד הביטחון, תל אביב.

דגני, א., 1994, הערכת תהליכי סחיפה, השקעה והסעת חול, בעזרת תצלומי אוויר, בחוף המרכזי והדרומי של ישראל. חיבור לקבלת תואר מוסמך במחלקה לגיאוגרפיה, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן.

דו"ח ועדת הזיפזיף, 1964, מוגש לשר הפיתוח והשיכון, ירושלים.

ניר, י., 1976: שוברי גלים מנותקים, דורבנות וגופים מלאכותיים אחרים בחוף הים התיכון והשפעתם על מבנה החוף של ישראל. דו"ח מס' ג"י / 76/2, המכון הגיאולוגי – המחלקה לגיאולוגיה ימית, ירושלים.

ניר, י., 1989: חופי הים התיכון של ישראל וצפון סיני – היבטים סדימנטולוגיים.

דו"ח מס' 88 / 39 / GSI, המכון הגיאולוגי, ירושלים.

ניר, י., 1994. מצוקי הכורכר בחוף הים התיכון של ישראל. אריאל, מס' 106-105, עמ' 121-133.

ספרא, ד., 1962, צורות המסה בטבלת הגידוד ובמזקף החופי של חוף הכרמל הדרומי, מחקרים בגיאוגרפיה של ארץ ישראל, ג', עמ' 15-30.

פינקלשטיין, א., 1987, מרינה בהרצליה – מחקר במודל סדימנטולוגי, דו"ח סופי. פ.ס. 87 / 202, המכון הישראלי לחקר הנדסה ימית, קריית הטכניון, חיפה.

פרת, א. ואלמגור, ג., 1996. סיכונים לאורך מצוק השרון. המכון הגיאולוגי, דו"ח GSI\5\96, ירושלים.

צביאלי, ד., 2000, השפעת הקמת המרינה בהרצליה על רוחב החופים בסביבתה. עבודת גמר לקבלת תואר "מוסמך" במחלקה לגיאוגרפיה באוניברסיטת חיפה.

רון, צ., 1962, החלוקה הפיסיוגראפית של הרצועה המערבית בחוף הכרמל הדרומי, מחקרים בגיאוגרפיה של ארץ ישראל, ג', עמ' 31-40.

רון, צ., 1982, הרס המתלול החופי בנתניה ונסיגתו, מתוך: שמואלי, א. וברור, מ., (עורכים), ספר נתניה, עמ' 45-67, עם עובד.

רון, צ., 1989. תהליכי גלישות ושיעורי הנסיגה של המצוק החופי בגבעת עליה, יפו, מרחבים, קובץ מחקרים בגיאוגרפיה של א"י והמזרח התיכון 3, עמ' 124-145, החוג לגיאוגרפיה, אוניברסיטת תל אביב.

רון, צ., 1996. השתנות שפת הים של הרצליה בעקבות בניית המרינה, כנס האגודה הגיאוגרפית הישראלית, תקצירים, עמ' 122-123, אוניברסיטת תל אביב.

צבי רון, 2013, חופים, מתוך: צבי רון ונ. גולדשלגר, פרקים בעיצוב נופי כדור הארץ – השפעת פעילות הכוחות החיצוניים (גאומורפולוגיה), פרק 4, עמ' 145-267, עלה כספר מקוון באתר מכון מופ"ת. את הספר ניתן להוריד בחינם בכתובת:

<http://www.mofet.macam.ac.il/ktiva/publish/catalog/Pages/onlinepub/geomorfologia.aspx>

צבי רון, 2013, תנועות בלית, מתוך: צבי רון ונ. גולדשלגר, פרקים בעיצוב נופי כדור הארץ – השפעת פעילות הכוחות החיצוניים (גאומורפולוגיה), פרק 3, עמ' 103-138, עלה כספר מקוון באתר מכון מופ"ת.

את הספר ניתן להוריד בחינם בכתובת:

<http://www.mofet.macam.ac.il/ktiva/publish/catalog/Pages/onlinepub/geomorfologia.aspx>

רון, צבי וצפורה, 2012, מצוקת המצוקים, סרט וידאו העוסק בגלישות מצוקי הכורכר בחופי ישראל וסכנותיהם. קישורית ל-YOUTUBE:

http://www.youtube.com/watch?feature=player_detailpage&v=X5yct0Ixdk8#t=135s

in English

Almagor, G., Gill, D. and I. Perat, 1998, Marine Sand Resources Offshore
.Israel, Report GSI/25/98, Geological Survey of Israel

Baird, W.F. & Associates Ltd., and Research Planning Inc., 1996, City of
Herzliya, Analysis of beach erosion. Baird & Associates Ltd. , Ottawa,
Ontario, Canada, and Research Planning Inc. , Colombia, South Carolina,
.U.S.A

.Bird, E., 2000, Coastal Geomorphology, an Introduction, John Wiley

Rosen, D.S., 1992, Study of 50 years coastal changes at Hadera,
Israel. Proceeding of the Twenty-third international conference,
.Coastal Engineering 1992, pp. 3399-3412, Venice, Italy

Shirman, B. and Y. Melzer, 2002, Mediterranean sea level
changes over the period 1961-2000, FIG XXII International
Congress Washington, D.C. USA, April 19-26

דרישות הקורס :

בחינת סיום.

